

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

Erfgoed en Kunsten

Datum

30 oktober 2024

Referentie

49014461

Bijlagen

Intern OCW afgestemd

EenK, RCE

nota

Verlaging subsidiepercentage Sim

Aanleiding

Afgelopen jaren is sprake geweest van een structurele overvraag op de Subsidieregeling instandhouding monumenten (hierna: Sim). In de afgelopen aanvraagronde moesten 315 subsidieaanvragen worden afgewezen, vanwege het bereiken van het budgetplafond. Zonder maatregelen wordt verwacht dat de overvraag steeds verder oploopt. In het Commissiedebat Erfgoed op 17 oktober jl. heeft u aangegeven dat u onder andere kijkt naar een verlaging van het subsidiepercentage om zo de pijn eerlijker te verdelen. Uit de laatste berekeningen van de RCE blijkt dat het wenselijk is deze verlaging zo snel mogelijk (voor start van aanvraagronde 2025) te realiseren. Met deze nota wordt u gevraagd hierover een besluit te nemen.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan om een verlaging van het subsidiepercentage in de Sim van 40 naar 30 procent voor ondernemingen en van 60 naar 50 procent voor overige eigenaren te realiseren voor start van aanvraagronde 2025.

Graag zouden wij uw reactie uiterlijk woensdag 6 november a.s. vernemen. Op deze manier is er nog voldoende tijd om het monumentenveld te informeren en de wijzigingsregeling op te stellen en aan u voor te leggen. Op 1 februari start aanvraagronde 2025 en het is belangrijk om monumenteneigenaren zo snel mogelijk te informeren over een verlaging van het subsidiepercentage, zodat zij hiermee rekening kunnen houden in het voorbereiden van hun aanvraag.

Toelichting

Sim

Eigenaren van niet-woonhuisrijksmonumenten worden bij sober en doelmatig onderhoud aan hun monument ondersteund via de Sim. De Sim is bestemd voor subsidiëring van de reguliere onderhoudskosten op basis van een 6-jarig onderhoudsplan. Het subsidiepercentage bedraagt 40 procent voor eigenaren die hun rijksmonument bedrijfsmatig gebruiken. Voor overige eigenaren is het subsidiepercentage 60 procent. Voor aanvraagronde 2025 is een budget beschikbaar van € 94,2 miljoen.

Financiële druk

Uit de recente prognoses van de RCE blijkt dat het bedrag aan budgettaire afwijzingen naar verwachting oploopt tot € 60 miljoen in 2025 bij voortzetting van het huidige beleid, waardoor er honderden aanvragen extra moeten worden

afgewezen ten opzichte van dit jaar. Om de overvraag enigszins beheersbaar te houden is het voorstel het subsidiepercentage te verlagen van 40 naar 30 procent voor ondernemingen en van 60 naar 50 procent voor overige eigenaren. In 2019 is het subsidiepercentage in de Sim verhoogd van 50 naar 60 procent, omdat hiervoor destijds budgettaire ruimte was. Met de voorgestelde verlaging gaan we terug naar de oude situatie. Het subsidiepercentage voor commerciële eigenaren is lager, omdat hun eigen bijdrage fiscaal aftrekbaar is. Om te voorkomen dat ondernemingen meer tegemoetkoming ontvangen dan overige eigenaren is het voorstel om ook voor deze categorie het subsidiepercentage te verlagen van 40 naar 30 procent.

Voordelen verlaging

Met een verlaging van het subsidiepercentage kunnen naar verwachting 300-400 aanvragen extra worden gehonoreerd en wordt de overvraag in 2025 met ongeveer € 25 miljoen teruggedrongen. Aangezien aanvragers die geen subsidie ontvangen het jaar erop terugkeren, loont het om de maatregel zo snel mogelijk door te voeren. Indien u nu niets doet, wordt het stuwmeer aan afwijzingen zodanig groot dat er een steeds zwaarder pakket aan maatregelen genomen moet worden om in de toekomst de subsidietoekenningen meer in balans te brengen met het budget. Met de structurele doorwerking hiervan zou op termijn ook ruimte kunnen ontstaan om andere knelpunten in het financieringsstelsel monumentenzorg te adresseren. Bijvoorbeeld monumenten die buiten de boot vallen voor aanspraak op instandhoudingssubsidie. In hoeverre we de ruimte die we binnen onze eigen regelingen creëren mogen benutten om andere problemen op te lossen, hangt uiteraard ook af van gesprekken met het ministerie van Financiën.

Jaar	Verwachte overvraag:		
	Bij behouden subsidiepercentage van 60%	Bij verlaging subsidiepercentage naar 50% in 2025	Bij verlaging subsidiepercentage naar 50% in 2026
2025	59,0	33,4	59,0
2026	80,3	31,1	52,4
2027	86,8	16,8	34,5

Tabel 1: verwachte overvraag Sim-budget komende jaren, x € 1.000.000

Nadelen verlaging

Het nadeel van de verlaging is dat aanvragers een grotere eigen bijdrage op moeten brengen. Een generieke maatregel zoals het verlagen van het subsidiepercentage heeft voor monumenten met een zwakker verdienmodel, zoals kerken, buitenplaatsen of molens, een steviger impact indien deze monumenten hun eigen bijdrage niet op kunnen brengen. Echter, wanneer u niets doet blijven met name de grote monumenten de dupe van de financiële druk (vanwege het principe 'kleinste aanvrager eerst') en dat is ook kwetsbaar. Met een verlaging

van het subsidiepercentage worden de lasten verdeeld over de gehele linie van subsidieontvangers.

Politieke context

In het Commissiedebat van 17 oktober jl. heeft u de Kamer toegezegd om in het voorjaar met een plan voor grote monumenten te komen. Vooruitlopend op het brede pakket aan maatregelen is het van belang om het subsidiepercentage in de Sim al voor de aanvraagronde van 2025 te verlagen, vanwege het stuwmeer aan afgewezen aanvragen dat anders op zal blijven lopen. Zie daarvoor ook bovenstaande tabel. In de Kamerbrief die u komend voorjaar aan de Kamer heeft toegezegd zal deze maatregel onderdeel uitmaken van het plan voor grote monumenten.

Juridische overwegingen

Om de verlaging te realiseren is een wijziging van de Sim nodig. Om de regeling eind dit jaar te kunnen publiceren (voor start van de aanvraagronde op 1 februari 2025) moet deze uiterlijk 19 november door u ondertekend worden. Deze ontvangt u dus zo spoedig mogelijk via WJZ.

Financiële overwegingen

Deze wijziging leidt niet tot een besparing, omdat hiervoor de overvraag naar verwachting te groot is. De wijzigingsregeling moet voor die tijd afgestemd worden met het ministerie van Financiën.

Krachtenveld

Vanuit de Federatie Instandhouding Monumenten (FIM) en individuele monumenteneigenaren zijn signalen ontvangen dat er al rekening wordt gehouden met een verlaging van het subsidiepercentage. Er lijkt begrip te zijn voor deze maatregel, omdat er op deze manier meer eigenaren kunnen worden bediend. De snelheid van de maatregel zal wellicht een verrassing zijn. Verwachting is wel dat een verlaging van het subsidiepercentage zwaarder zal vallen bij categorieën monumenten die moeite hebben om de eigen bijdrage op te brengen, zoals eerder toegelicht. Van belang is om eigenaren zo snel mogelijk te informeren over een dergelijke maatregel.

De Sim wijziging die recent door u is ondertekend wordt op 7 november gepubliceerd in de Staatscourant (referentie: 48496639). Indien u besluit om het subsidiepercentage te verlagen dan zal de RCE dat in de communicatie over deze wijzigingsregeling ook aangeven.

Uitvoerbaarheid

De RCE is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Sim. De RCE beoordeelt het realiseren van de verlaging voor start van de aanvraagronde 2025 als uitvoerbaar.